

TÜRKİYE GEMİ İNŞAATINDA 50 YIL

Prof. Dr. KEMAL KAFALI

Gemi inşaatı Türkiye'de geleneği olan en eski endüstri kollarından biridir. Türkiye tarihinde zaman zaman çok güçlü seviyelere erişmiş bulunan bu endüstri Birinci Dünya Savaşından sonra tamamen çökmüş olarak Cumhuriyet hükümetlerine yıkılmış, makinaları sökülmüş, işe yaramayacak şekilde intikal etmiş ve uzun yıllar kalkınmamıştır. Başlangıçta deniz ticaret filosu da yok denilebilecek yaşı bir kaç gemiden ibaretti. Ancak, 1926 yılına kabotaj kanununun kabulü ile deniz ticaret filosu gelişmeye başlamıştır. Gemi inşaatının gelişmesi ise, 1951 yılına kadar Deniz Kuvvetlerindeki münferit teşebbüs-

ler dışında, kamu ve özel kuruluşlarda filonun tamir ve bakımından ileri gidememiştir. Bu yıldan sonra Denizcilik Bankasının gemi inşaat kuruluşlarında, genellikle şehir hatlarında çalışabilecek nitelikte yolcu ve araba ferileri inşaatına bir yönelme görülmektedir. Bu faaliyeti sistematik ve sağlam bir ekonomik karakterde kabul etmek mümkün görülmemekle beraber, yine de gemi inşaatında bir canlanmaya vesile olmuştur.

Gemi inşaatının önemi Türkiye'de henüz anlaşılmaya başlanılmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesinde bir gemi inşaat bölümünün kurulması (hâlen Gemi İnşaat

DENİZ KUVVETLERİ TAŞKIZAK TERSANESİNDE İNŞA EDİLMİŞ BİR AVCI BOTU

Fakültesi) ve nihayet, 1960'dan sonra Devlet Planlama Teşkilatının teşekkülü bu konu üzerine eğilmeye yararlı olmuştur. Plânlı döneme girildikten sonra gemi inşaatı endüstrisine önem verilmiş ve öncelik tanınmıştır.

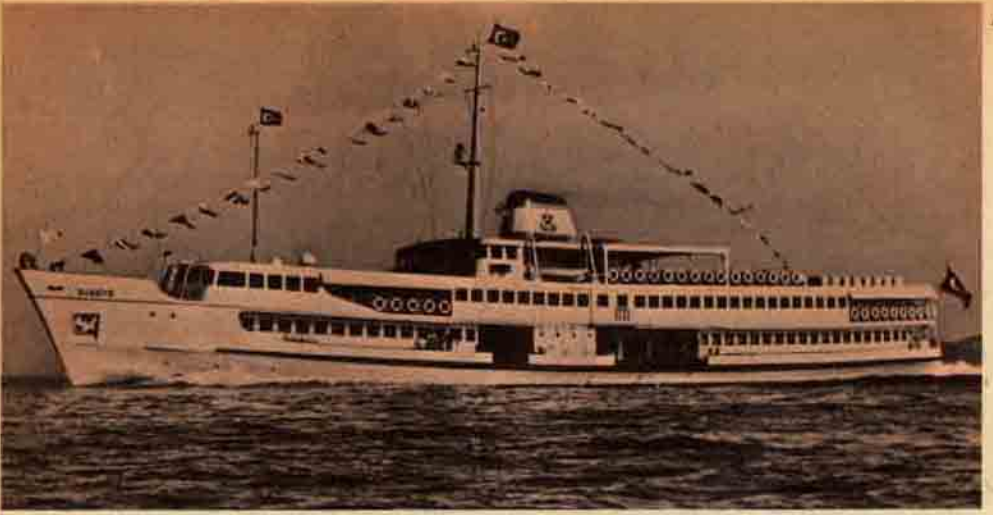
Gemi inşaatı, diğer bütün endüstri kollarının her türlü imkânlarını kullanan, adeta bu değişik tekniklerin bir bileşkesi gibidir. Bu endüstrinin ekonomik, sosyal, ticaret alanlarında, yurd savunmasında çok önemli rolü olduğu çok iyi bilinen bir gerçektir.

Türkiye'deki Gemi İnşaatının Bugünkü Durumu :

Türkiye'deki gemi inşaat kuruluşları olan tersaneler üç grupta toplanmıştır. Bunlar :

1. Deniz Kuvvetlerine bağlı tersaneler,
2. Denizcilik Bankası TAO'na bağlı tersaneler,
3. Özel sektördeki tersaneler.

Deniz Kuvvetlerine ait Gölcük ve Taşkızak tersaneleri büyük ve iyi teçhiz edilmiş kuruluşlardır. Bunlar, bugünkü im-

DZ. B. CAMIALTI TERSANESİNDE İNŞA EDİLMİŞ BİR YOLCU GEMİSİ.

kânları ile 5-25 bin tonluk ticaret gemilerini ve bunlarla eşdeğer olabilecek yardımcı ve harp gemilerini inşa edebilecek teknik yeterliliktedir. Bugüne kadar çok sayıda harp gemileri, yardımcı gemiler ve ticaret gemileri inşa etmişlerdir.

Denizcilik Bankasına bağlı tersaneler İstanbul'daki Haliç, Camialtı, Hasköy, İstinye tersaneleri ile İzmir'deki Alaybey tersanesi ve Van gölündeki tersanedir. Bunlar arasındaki Camialtı tersanesi 20 bin tonluk gemilere kadar inşaat yapabilecek durumdadır. Ayrıca, Pedikte kurulmakta olan tersanede daha büyük tonajlı gemiler inşa edilebilecektir.

Haliç, Boğaziçi, İzmit körfezinin muhtelif yerlere yerleşmiş özel sektör tersa-

neleri 15 adettir. Yer imkânları nedeni ile sınırlı büyüklükte gemi inşa edebilmektedir. Bu tersanelerde 5 bin tona kadar her tip gemi inşaatı yapılmaktadır.

Türkiye'nin bugünkü gemi inşaat durumunu belirtecek değerler tablo halinde gösterilmiş bulunmaktadır. Bu tabloda 1973 yılı içinde değişik sektörlerde inşaatına devam edilen ve başlanılacak olan değerler verilmiş bulunmaktadır. Söz konusu tersanelerin bir kısmının da aynı zamanda yaklaşık bir milyon tonluk ticaret filomuzun tamir ve bakımlarını yaptığı unutulmamalıdır. (Şekil 1) de Deniz Kuvvetleri Taşkızak tersanesinde inşa edilmiş bir avcı botunu. (Şekil 2) Denizcilik Bankası Camialtı tersanesinde inşa edilmiş bir yolcu gemisini göstermektedir.

TABLO

1973 YILINDA TÜRK TERSANELERİNDEKİ GEMİ İNŞAATI

	İnşaatı Devam Edenler		İnşaata Başlanacaklar	
	Adet	Tonaj Değeri	Adet	Tonaj Değeri
Deniz Kuvvetleri	2	6.600 Ton	2	36.000 Ton
Denizcilik Bankası TAO	20	24.000	25	59.300
Özel Sektör	24	33.700	16	32.000
Toplam	46	64.300	43	127.300

NOT: a) Deniz Kuvvetleri tersanelerinde yukardaki ticaret gemileri dışında çıkarma gemileri, avcı botları, yardımcı gemiler, v.s. inşaatı bulunmaktadır.

b) 22 adet feribot, şehir hattı gemisi ile 300 - 2500 beygir gücündeki 8 adet romorkörün tonaj değeri yukardaki tabloda bulunmamaktadır.

c) Tonaj değerleri deadweight ton (DWT)'dur.

DENEY HAVUZUNDA YAPILMIŞ BİR (TAKA) DENEYİ.

Gemi İnşaatında Araştırma Kuruluşları :

Türkiye'de İstanbul Teknik Üniversitesi Gemi İnşaatı Fakültesi dışında gemi inşaatı araştırmaları ile doğrudan doğruya ilgili bir kuruluş bulunmamaktadır. Bu fakültede gemi inşaatı araştırmaları genellikle iki yönde gelişmiştir :

- a) Akademik mahiyetteki çalışma ve araştırmalar,
 - b) Endüstri ile ilgili çalışma ve araştırmalar.
- a) Akademik mahiyetteki çalışmaların bir kısmı doktora, doçentlik çalışmaları şeklindedir. Ayrıca, öğretim üye ve yardımcıların özel akademik çalışmaları bulunmaktadır. Bunlar arasında özellikle Türkiye sularında çalışan taka, çekirme tipi gemiler üzerinde yapılmış olanlar önemli ve yararlıdır. Ayrıca, gemi su altı formlarının değişik şekilleri üzerindeki çalışmalar kaydedilebilir. Bunlara ait bulgular İ.T.Ü. Gemi Enstitüsü Bültenlerinde neşredilmiştir.

b) Türkiye tersanelerinde inşa edilmiş gemilerin büyük çoğunluğunun direnç-sevk ve manevra ile ilgili talepleri üzerindeki çalışmalar ve bunları düzeltici mahiyetteki araştırmalar Gemi Enstitüsü Bülten ve Yıllık Raporlarında açıklanmış bulunmaktadır.

Bunlara ilâve olarak önemli sayıda olmak üzere yabancı dillerde neşredilmiş araştırmayı değişik bilim ve teknik dergilerinde görmek mümkündür.

Gemi İnşaat Fakültesinin Araştırma İmkânları :

Özellikle endüstrinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek, gemilerin sualtı-su üstü direnç, sevk, dümen, pervane, v.s. gibi teknik ve bilimsel araştırmaları yapabilecek iki deney havuzu bulunmaktadır. Bunlardan büyüğü 120 metre boyunda ve 6 metre genişliğindedir. Bu havuz elektronik sevk cihazları ile gemi etrafındaki akımda her türlü hızlar, kuvvetler ve momentleri ölçebilmektedir. Benzerlik kanunları ile tamamen benzer küçük modellerden asıl gemiye ait her türlü değerler hesaplanabilmektedir. Yakın gelecekte programlı dalga yapıcılar ile dalgalar arasındaki durumlara ait bilimsel ve teknik deneyler yapılacaktır. (Şekil 3) de bu deney havuzunda yapılmış bir (Taka) deneyini göstermektedir.

Büyük havuzun yanında 23 metre boyunda genişliği 2 metre olan ufak deney havuzu öğrenci çalışmaları ve bazı akademik çalışmalar için hazırlanmıştır. Bu havuzun önümüzdeki aylarda çalışmaya başlaması plânlanmıştır.

Gelişmekte olan gemi inşaat endüstrisine Gemi İnşaat Fakültesinin katkısı önemli bir seviyededir.

Cumhuriyetimizin 50. yılında Türk gemi inşaatının ve ona öncülük eden, eleman yetiştiren, araştırma ve öğretim kuruluşlarının olumlu bir gelişme içinde bulunduğunu görülmektedir.